

Неки проблеми пољопривреде у Бјелопавлићима

Изразито пољопривредних подручја у Црној Гори има врло мало, у односу на укупну површину, а међу овима, свакако, на прво мјесто долази Бјелопавлићка Равница. Но, и поред тога, пољопривредна производња ове равнице не даје, ни издалека, оне резултате, које би могла дати, обзиром на климатске и земљишне услове. Узроци оваквог стања су бројни, али овдје ћемо истаћи само важније.

Не може се рећи да се овом подручју није поклонила довољна пажња од рата наовамо, мада предузете мјере нијесу увијек употпуности спроведене, тако да није дан жељени ефекат.

Основни проблем биле су мелиорације, које су већ изведене у Косовом Лугу, на површини од 1.850 ха — до ове године, а у плану је да се мелиорише до 1961 године око 4.650 ха. или 66% од укупне обрадиве површине Даниловградске комуне. Несумњиво, да ће се овим ријешити проблем суше која је редовно проузроковала смањење приноса.

Постављање бетонских канала у главном је правилно изведено, сем на неким реверима као на пр. у Косићу.

Може се учинити још једна примједба на систем мелиорација у Косовом Лугу: што нејесу једновремено изведени и главни земљани канали по плану као и нивелација терена. Ово утолико прије, што пољопривредници у овом крају немају довољно искуства са наводњавањем: Даље, требало је кориснике воде још у почетку обучити како се гради мрежа разводних канала на самој њиви, како се подешава сјетва и сађење појединих усјева ради лакшег наводњавања. Све су ово наизглед ситна питања, али у ствари су врло важна. Једном ријечју, досадашњи систем за наводњавање није дао жељени ефекат, добрим дијелом због наведених околности, а с друге стране због слабе заинтересованости пољопривредника за повећање производа. То се најбоље види из

података да је, наримјер у 1957 години, коришћена вода на свега 160 ха или 10% од укупне мелиорисане површине.

Поставља се питање: да ли је систем наводњавања ријешено питање пољоприврдне производње? Није, јер уз ово треба примјенити низ других агротехничких мјера као: обрада, ђубрење, плодород и друго, па тек онда да се покажу резултати.

Без обзира на све недостатке мелиорисаног земљишта, ипак се може рећи да је наводњавањем ријешен један од основних проблема унапређења пољопривреде овог краја.

Други проблем, који захтијева хитно рјешење, је мијењање садашње структуре земљишта на мелиорационом подручју. Структура земљишта изгледа овако: оранице 33%, ливаде 38,8%, шуме 15%, воћњака 4,7%, винограда 0,2% пашњака 3,2% и неплоднога 5,1%. Значи, нужно је крчење шума и разоравање ливада, а самим тим и интензивирање пољопривреде.

Стагнирање пољопривреде у Бјелопавлићима види се из података, који су добивени једном анкетом 1958 године, спроведеном на мелиорационом подручју. Укупно је анкетирано 700 домаћинстава са 2.500 становника, од којих релативно способних за рад (већином старије жене и људи) има 470 лица, или 19% од укупног броја становника. Ови подаци објашњавају постојећу структуру земљишта. Слична је ситуација и са опремљености домаћинстава. Плугова има укупно 172 комада, или 1 плуг на 4 домаћинства, 1 коњ на 4 домаћинства, 1 сијачица на 14 домаћинства, док је са ситним алатом иста ствар.

Анкетом је, такође, установљено да се примања ван пољопривреде крећу око 2 милиона динара мјесечно на мелиорационом подручју, што јасно говори о незаинтересованости пољопривредника за повећање производње и уопште за унапређење пољопривреде.

Социјалистички сектор у односу на мелиорационо подручје сада износи 17%, а у односу на укупну површину која ће се мелиорисати до 1961 године 7%. Кад се овоме дода да је половина земљишта социјалистичког сектора откупљена тек 1958 године, а то су углавном ливаде и шуме, за које треба најмање година двије да се приведу култури, онда је утицај овог сектора на укупну пољопривреду минималан. Ово утолико прије што је и социјалистички сектор такође слабо опремљен за напредну производњу, што нема довољно стручног кадра и радне снаге, а самим тим и слаба организација савремене производње.

Да би стање пољопривреде у Бјелопавлићима било јасније, потребно је скренути пажњу још на једну околност. Иако у овом крају преовлађује измијењена јадранска клима, дешавају се чешћи екстреми, као рани и позни мразеви, дужи кишни или сушни периоди итд. Ова појава има огроман значај за пољопривредну производњу и њу треба увијек имати у виду у производњи било које културе.

Избјегавање мразева, било раних или касних, постиже се донекле сјетвом или сађењем у етапама, како би се избјегла масовна штета. Исто тако и за отклањање суше или сувишне кише, подешавање сјетве и садња разноврсних култура, што раније, у прољеће, док сјетву озимих усјева треба вршити само на оцједитим теренима гдје се не задржава вода преко зиме.

Наведене чињенице илуструју садашње стање пољопривреде у Бјелопавлићима. Да би се садашње стање пољопривреде измјенило, потребно би било предузети следеће мјере:

1) Доследна примјена Закона о коришћењу пољопривредног земљишта на мелиорационом подручју, који је објављен почетком 1958 године. Народни одбор Општине Даниловград, на основу овог Закона, донио је пољопривредно мелиорациони план, који је усвојен у цјелости. Овај план садржи два дијела. Први дио обавезује све власнике мелиорационог подручја да изврше допунске мелиорације, да примијене све агротехничке мјере за повећање производње. Други дио обухвата и обавезује власнике да искрче све шуме на мелиорационом подручју, и разору све ливаде од прве до четврте класе, у циљу повећања ораница.

2) Ако власници не изврша ове обавезе по плану, Народни одбор Општине може привремено одузети земљиште од приватника и уступити га некој пољопривредној организацији на коришћење, с тим, да власницима исплаћује просјечни чисти петогодишњи принос са овог земљишта. Пољопривредна организација користила би ово земљиште док надокнади уложене трошкове у обради.

3) Да се оформи једно пољопривредно добро као крупно социјалистичко газдинство на подручју Косовог Луга, у величини од 1.000 ха земљишта, која би се добила откупом од приватника или примјеном постојећег Закона о коришћењу пољопривредног земљишта на мелиорационом подручју. Овакво добро мора бити основано на принципима савремене науке и праксе, и оно би служило за углед и потстрек за напредну пољопривреду овога краја.

4) Земљорадничке задруге, као економске јединице на селу, морају се оријентисати на унапређење пољопривреде и социјалистички преображај села, те на основу донијетих планова Комуне треба да интервенишу у обради земљишта на мелиорационом подручју, у првом реду ступањем у кооперацију или узимањем земље у закуп, од стране власника. Ако не би успјела ова два облика обраде, онда се може примијенити Закон о коришћењу пољопривредног земљишта на мелиорационом подручју.

5) Да би социјалистички сектор, тј. пољопривредна добра и задруге успјешно интервенисали на унапређење пољопривреде,

морају бити потпуно опремљени модерним машинама, са довољно радне снаге и стручног кадра, јер би у противном, читава ова акција била без резултата.

Питање радне снаге, у првом реду квалификоване, засада треба ријешити довођењем ове са стране, јер је у мјесту нема. Ово се односи на сталну радну снагу, која треба да буде сведена на најмањи број, обзиром да је ова много скупља од сезонске.

Ако се не би спровеле предложене мјере, пољопривреда овог подручја остала би и даље оваква каква је данас. Спровођење ових мјера неће ићи тако једноставно и брзо, али у сваком случају мора се овим путевима ићи систематски према одређеном плану.